

GUDSTJENESTE MED DÅP OG NATTVERD

11. søndag i treenighetstiden

Fjellhamar kirke 4. august 2013

1 Mosebok 21, 9 - 13

PREKEN

THIS TOWN AIN'T BIG ENOUGH FOR THE BOTH OF US

Noe av det beste jeg likte å se på film når jeg var ung, var Western-filmer. En klassisk replikk i western-filmer er når to av de mest beryktede og fryktede cowboyene, eller skurken og helten, møttes i saloonen: "This town ain't big enough for the two of us!" Så er det ut i hovedgata, alle skygger skremt unna, og det skrites opp til skyteduell. Hvis ikke en tar sin hatt og hest og rir ut av byen, gjerne med ordene: "I'll be back some day!"

"This town ain't big enough for the two of us!" er jo en høyst reell problemstilling i dag også. Alle steder hvor det er maktkamp vil dette fort bli en realitet. Vi ser det stadig vekk i politiske partier, i næringslivet, i organisasjonsliv og i styre og stell. Av og til kan det innebære en real kamp om helt forskjellig veivalg og ledere. Mens like ofte handler det om et nokså rått maktspill om posisjoner og å kvitte seg med truende konkurrenter.

SARA OG HAGAR

Dagens prekentekst kunne hatt denne replikken: "This town ain't big enough for the two of us". Den er i dag for en sjelden gangs skyld fra GT. Vi er i siste episode i dramaet mellom Sara, Abrahams kone, og hennes trellkvinne fra Egypt, Hagar. Abraham har i tro til Gud brutt opp fra sitt hjemsted til et land langt borte som Gud vil gi han. Han får også et løfte om at han skal bli stamfar til et stort folk, så tallrik som himmelens stjerner." Men årene går og Abraham

og Sara blir gamle. Ingen barn. I fortvilelse og desperasjon ber Sara Abraham gå inn til trellkvinnen hennes Hagar så hun kan gi han en sønn ved henne. Abraham gjør det og Hagar blir gravid. Fra da ser Hagar ned på sin matmor. Ismael blir født. Noen år, kanskje 12-15, senere blir så Sara gravid og føder Isak. Abraham er hundre år, og Sara sier nå at Gud har fått meg til å le. Navnet Isak kommer av ordet latter. Så kommer var tekst og siste episode fra 1 Mosebok 21,9-13:

9 Men Sara så at den sønnen som Hagar fra Egypt hadde født til Abraham, lekte og lo. 10 Da sa hun til Abraham: «Driv bort denne slavekvinnen og sønnen hennes! For denne slavekvinnens sønn skal ikke arve sammen med Isak, sønnen min.» 11 Abraham tok dette svært tungt, for det gjaldt sønnen hans. 12 Men Gud sa til Abraham: «Ikke ta det så tungt, dette som hendte med gutten og tjenestekvinnen din. Du skal høre på alt det Sara sier til deg. For gjennom Isak skal du få en ætt som skal kalles din. 13 Men slavekvinnens sønn vil jeg også gjøre til et folkeslag, for han er ditt barn.»

«This town ain't big enough for the two of us», låter tøft i en western-film. Men de konfliktene og uforsonligheten som det rommer er sjeldent hyggelig i vanlige hverdagsliv. Sjelden er det mer vondt enn hvis det oppstår i en familie slik som her. "Abraham tok dette svært tungt, for det gjaldt sønnen hans". Abraham er far til begge og står med en stor smerte i denne konflikten når Sara krever at han må velge mellom Isak og Ismael, mellom sine to sønner. Jeg kjenner på at jeg forstår Abraham og misliker denne uforsonlige og harde Sara. Som en løvinne eller tigmamma som ikke skyr noe for sitt eget barns skyld. Hvorfor kan de ikke få leve og bo der begge to? Hvorfor kan det ikke være plass til dem begge? Hvorfor må Sara kreve en så tøff og farefull bortsending av Ismael og Hagar? Hvorfor kan de ikke dele på godene, det er nok til begge, i hver sine roller som sønn og slavesønn?

Men ettersom jeg har lest og tenkt mer på det som skjer så aner det meg at det er en nødvendig om enn smertelig realisme i Saras krav. Selv om jeg lurur på hvilke motiver Sara egentlig har så ligger det en kime til stor og ødeleggende konflikt i at den eldste sønnen er slave og den yngste fri. Det

er kanskje rett og slett en tikkende bombe, denne konstellasjonen av to stammehøvdingssønner.

I hvert fall gir Gud Sara rett. Abraham skal høre på det hun sier. Og ikke ta det så tungt. For også slavekvinnens sønn vil Gud gjøre til et stort folk, for han er også Abrahams barn. Og det fortelles videre om at Gud er med Ismael når han vokser opp i Paran-ørkenen og blir bueskytter. Og Hagar tok en kone til han fra Egypt.

ABRAHAMS BARN – STRIDEN FORTSETTER

Nå handler dette i dag om langt mer enn arvestrid mellom mine og dine barn som det jo er et stort marked for i dag. Dette handler jo om opprinnelsen, forholdet og striden mellom Abrahams barn. Israelere og arabere, jøder og muslimer, Isak og Ismael. Ja, mer enn det, om de tre abrahamittiske religionene, og de tre store bokreligionene, jødedom, islam og kristenddom.

Jødedommen med sin dype identitet som Guds utvalgte folk, Guds eiendomsfolk, med Abraham, Isak og Jakobs Gud. De rette Abrahams barn og løftets barn. Ikke trellkvinnens barn, men Sara og Abrahams barn. Selv om islam oppsto som religion først med profeten Mohammed på 600 tallet e.kr. så holder de Abraham gjennom Ismaels gren som opprinnelsen til muslimene. Kristendommen har historisk sett sprunget ut av jødedommen med jøden Jesus som den ventede Messias som oppfyller profetien og løftene i GT.

I Jerusalem i dag er realitetene bak ”This town ain’t big enough for the two of us” mer fastlåst og dødelig hatefull eksisterende enn noe annet sted. Vi har vært igjennom et par tiår hvor en kan få følelsen av at ”this world ain’t big enough for the two of us”, og da med vesten og den muslimske verden som duellanter. Sheriff Bush og skurken Bin Laden. En god del ser forståelig nok religion og tro som kilden til all denne krig og elendighet. Særlig har de nye profilerte ateistene som Dawkins kjørt hardt på det. Men det er ikke en treffende analyse noe den ikke-troende Thomas Hylland Eriksen hevder sterkt og tydelig. Visst finnes det misbruk av religion av fundamentalister som dessverre lett blir veldig synlig og tragisk merkbart med sin vold og terror. Her har alle hatt sine mørke flekker opp gjennom

historien. Men i dag er det ikke noe tvil om at islam og muslimene har mye å svare for. Men tross dette har religionen historisk sett i følge sosialanalytikeren Hylland Eriksen, gitt verden et budskap og handlinger preget av kjærlighet og fred, omsorg og forsoning, nøysomhet og en høy etisk livsførsel til beste for andre og livet rundt seg.

Til eksempel er mine leieboere en fredsæl, vennlig og varm afghansk familie som er lovlydige og arbeidsomme borgere i vårt norske samfunn, og aktivt praktiserende muslimer. De sørger over sitt herjede hjemland, og sier at Taliban med sin vold og terror har ingenting med sann islam å gjøre.

Verden er stor nok for oss alle, det må den også være for det er den kloden vi har. Men også Norge og Lørenskog er stor nok for oss alle. Gud har skapt alle. Abraham var far til både Isak og Ismael. Vi må kunne løse forskjellene på en annen måte enn å kaste noen på dør og ut av landet. Men det kan ikke underslås at det er krevende og noen grenser for hvor mye vi kan gi aksept for i et demokratisk samfunn. Påkledning og kvinners plass. Moskeer og minareter. Omskjæring. Egne skoler. Imamenes utdannelse og ståsted i forhold til sharia.

Dagens tekst har jeg bare så vidt begynt å skjønne. Det aner meg at det ligger mer enn jeg klarer å se nå. Abrahams smerte og sorg fordi han elsker begge sønnene sine. Saras nødvendige realisme. Og ikke minst Guds løfter til begge sønnenes slekter. Ismaels slekt og folk, araberne, har også et løfte fra Gud med seg. Hva betyr det?

DET HANDLER IKKE OM RETT AVSTAMNING

Hvor står Jesus i alt dette her? Kristen tro? Jeg leser evangelieteksten en gang til:

Jesus sa da til de jødene som var kommet til tro på ham: «Hvis dere blir i mitt ord, er dere virkelig mine disipler. 32 Da skal dere kjenne sannheten, og sannheten skal gjøre dere fri.» 33 De sa til ham: «Vi er Abrahams ætt og har aldri vært slaver for noen. Hvordan kan du da si at vi skal bli fri?» 34 Jesus svarte: «Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Den som gjør synd, er slave under synden. 35 En slave blir ikke i huset for alltid, men en

*sønn blir der for alltid. **36** Får Sønnen frigjort dere, da blir dere virkelig fri.*

Jesus avblåser striden om å være Abrahams slekt, å ha den rette avstamning, Isak eller Ismael. Å være slave og fri, handler om synd og nåde. Det som skiller oss fra Gud og gjør oss ufrie er ikke etnisitet og avstamning. Nei, det er lysten til det onde i vårt hjerte. Det er synden som vi så lett blir hengende fast i, som gjør oss til slaver, og som skiller oss fra Gud, fra hans hus og rike, han som bare er god, hellig og ren. Får Sønnen, Jesus, frigjort oss, da blir vi virkelig fri. I dåpen har den frigjørelsen skjedd i dag. For frigjørelsen ligger kun et sted. I tilgivelsen som Jesus har brakt oss på korset når han sonet for synden i vårt sted. Den tilgivelsen og frelsen ble Felix Andre døpt inn i dag. Den frigjørende tilgivelsen kan vi alle få ta i mot i nattverden i dag.

Nå er det ikke så enkelt at jeg kan stå her og si at Jesus har avblåst striden mellom Abrahams barn. For selv om Jesus hever striden fra den rette avstamning til et rett liv med Gud hvor han selv som Sønnen er formidleren av forsoningen og Guds nåde, så kommer det et nytt skille i hvordan man stiller seg til Jesus. For de fleste jødene ser han ikke som Messias, oppfyllelsen av Guds løfte. For muslimene er han en av de store profetene, men ikke Guds Sønn. Som kirke og Jesus-troende kan vi ikke fjerne den anstøtsstenen. Det er vår tro og bekjennelse at det er Jesus som virkelig gjør oss fri og åpner Guds rike for oss. Med sitt sonende offer, som gir oss nåde, tilgivelse og frelse. Den nåden gis alle folkeslag som vil ta i mot og tro.